

MIJN PAPA KWAM DE TRAP AF

Paul Verrept

(door Bert Wastijn)

OVER DE MAKER

Paul Verrept is auteur, ontwerper en illustrator. Hij schrijft stukken voor theater, publiceert prentenboeken en ook proza. In recensies wordt zijn 'wikken en wegen' van woorden en zinnen gewaardeerd, alsook de verschillende lagen die hij daarmee in zijn teksten creëert. In 2005 won Paul Verrept De Gouden Uil Prijs van de Jonge Lezer voor zijn boek 'Het meisje de jongen de rivier', dat ook de Prijs van de Provincie Antwerpen kreeg. 'Mist' won een White Rave Special Mention in München (2006) en Kleine Pieter deed open kreeg een Boekenwelp (2012). Verrept is een minimalistisch ontwerper, die met kleine beelden en een sobere typografie essentiële ontwerpen wil maken. Zo tekende hij prenten bij drie gedichten van Paul van Ostaijen waarbij hij erin slaagt om een eigen verhaal naast het gedicht te vertellen.

Naar: www.paulverrept.be

1. VOOR HET LEZEN

"Mijn papa kwam de trap af" is een dun boek, met grote prenten en weinig tekst. Er wordt veel aan de verbeelding overgelaten. Het verhaal kan dan ook op verschillende manieren geïnterpreteerd worden. Ter illustratie even inzoomen op het thema: op boekenzoeker.be vind je naast "Prentenboeken" en "Filosofie en denken" de thema's "Familie" en "Afscheid en verlies" terug. Dat laatste wordt in het boek eigenlijk nergens letterlijk gezegd.

Waarom dit even meegeven? Als volwassen (mee)lezer geven we ook vanuit ons kader een invulling. Het is dus belangrijk te beseffen dat we het verhaal en de kinderen daarmee dus beïnvloeden. Daarom focust dit werkmodel *niet* op een thematisch-inhoudelijke introductie.

Introductie: Mijn papa kwam de trap af ... Wat zou er nu gebeuren?

Ga met de kinderen in een kring zitten. Leg het boek met de voorflap in het midden. Vraag de kinderen te kijken naar de flap. We ontdekken samen het 'principe van de voorflap'.

- Wat zien ze? (*iemand met een hoed, witte letters, blauw/groene berg ...*)
- Wat lezen ze? (*Mijn papa kwam de trap af, Paul Verrept, Davidsfonds Infodok*)
- Wat zou dit allemaal kunnen betekenen? De tekening? Wat is de titel? Wat is de auteur? Wat is een uitgeverij? Is er nog een 2de naam? (*neen, want Paul Verrept heeft zowel de tekst als de tekeningen gemaakt*)
- Waar denken ze aan als ze de titel horen? Wat zou er in het verhaal gebeuren?

- Tip: probeer deze oefening filosofisch aan te pakken. Stimuleer de kinderen om allerlei mogelijkheden te verzinnen die nu zou kunnen volgen. (Bv. *Mijn papa kwam de trap af en viel van de laatste trede. Hij brak zijn been en moest naar het ziekenhuis. OF Mijn papa kwam de trap af en vond daar een schildpad. De schildpad bracht hem naar de keuken waar een grote olifant stond te wachten ...*)
- Laat de kinderen eventueel (alleen of in duo's) een verhaaltje verzinnen. Doe daarna een rondje over wat de verschillende verhalen zouden kunnen gaan.

Na dat rondje gaan we terug naar het boek. Want dit heeft niet alleen een voorflap, maar ook een achterflap! Daar staat weer van alles op.

- Wat zien ze? (*Opnieuw de persoon met een hoed, zwarte letters, blauw/groene berg ...*)
- Wat lezen ze? (*zie achterflaptekst*)
- Wat zou er dan in het verhaal gebeuren? Waren er verhalen die kinderen hadden verzonnen die wel/niet passen?

Ontdek mee wat er gebeurt... nadat papa de trap af kwam.

2. TIJDENS HET LEZEN

Tips en opvallende elementen

Tip: gezien de vrije interpretatie ruimte laat om in te vullen wat er gebeurt, kan het dus ook onverwacht emoties bij kinderen teweegbrengen. Misschien zijn er kinderen in je groep die een gelijkaardig verhaal zelf hebben meegemaakt? Wees je bewust van wie voor je zit en observeer elk kind doorheen het boek.

- Het verhaal wordt volledig in de verleden tijd geschreven. Opvallend? Is het boek een neerslag van een herinnering van de schrijver?
- Paul Verrept gebruikt weinig woorden en weinig details in de prenten. Net daarom is het belangrijk om voldoende stil te staan bij wat er wel geschreven wordt, wat er wel getekend is. En wat niet niet?
 - Want... het gender van het hoofdpersoon wordt eigenlijk niet benoemd. In de prenten zou je op basis van stereotypen kunnen afleiden dat het om een jongen gaat. Het zou ook een meisje kunnen zijn.
 - Waar begint en eindigt het water, op prent 4?
 - En toen ik prent 7 een tweede keer bekeek, zag ik pas hoeveel koppen de draak had. Hoeveel zie jij er?
- De laatste prent (12) is met mama en het hoofdpersoon. In de tekst lezen we dat mama zegt 'Je bent gegroeid.' Op de prent zien we heel wat lijnen tussen de personages. In kleur (de kleuren van vuur?). Persoonlijke groei wordt soms omschreven als 'het krijgen van meerdere lagen'. Je persoonlijkheid verdiepen. Zou het kunnen dat de illustrator dat ook zo wilde tonen?
- Kan het zijn dat op die laatste prent... een verwijzing verstopt zit naar de Rorschachtest of de psychologische test met de kandelaar tussen 2 gezichten? Of wordt het dan heel ver gezocht?

3. NA HET LEZEN

Over het verhaal

Het boek is van filosofische aard. Veel zaken zijn dus open voor eigen interpretatie en niet juist/fout. Ook bij de richtvragen over het verhaal is dat zo. Dat maakt het enerzijds voor de begeleider van het gesprek makkelijk en moeilijk, maar het kan ook de kinderen uitdagen: het idee van juist/fout loslaten.

- "Ik was een jaar of negen, toen mijn papa de trap af kwam." Met deze zin begint het verhaal. Wie zou die zin uitspreken? Wie is het hoofdpersoon? (*We weten dat het over een kind gaat, van de vader. Het lijkt een herinnering te zijn? Is het van de auteur/schrijver? Of?*)

- Is het hoofdpersoonage een jongen of een meisje? Waarom denken de kinderen dat?
 - Prinses na het vechten met een draak › jongen (*maar kan ook een meisje zijn*)
 - Kort haar › jongen (*maar kan ook een meisje zijn*)
 - ...
- Plots komt op prent 8 een kroontje tevoorschijn. 'Er was geen prinses'. Waarom zou de schrijver hier plots over een prinses spreken? (*In sommige sprookjes is er een prinses die bewaakt wordt door een draak.*) Dit is dus geen sprookje. Is het dan echt? Echt voor ons? Of echt voor het hoofdpersoonage?
- Kan het hoofdpersoonage dan een meisje zijn, als het over een prinses gaat? Waarom wel/niet?
- Hoe hebben de kinderen dit verhaal ervaren? Wat voelen ze? Wat denken ze? Hoe loopt het verhaal af?
- We lezen dat Papa nergens is. Mama is in de keuken. Komt papa nog terug, denken de kinderen? Waarom denken ze dat? (Mijn buikgevoel denkt dat papa niet terug komt.)

Over de taal

Naast het verhaal en de prenten (zie illustraties), is de taal heel bewust ingezet. Laat ons daar met de kinderen ook even naar kijken. Pas aan aan de groep. Over deze taal nadenken kan moeilijk zijn. **Als je vertrekt vanuit het idee dat alle antwoorden juist zijn: kan dit soort filosofische gesprekken wel bij deze leeftijd.** Herformuleer indien nodig de vragen.

- Eerst algemeen: hoe zouden de kinderen de tekst omschrijven (als ze aan de tekst denken of die zien in het boek)? Je kan helpen met tegenstellingen aan te reiken en te vragen waarom ze voor een bepaald woord kiezen.
 - o Veel of weinig, makkelijk of moeilijk, duidelijk of onduidelijk, grappig of droevig ...
- Daarna zoomen we in op de taal en wat de auteur (misschien) met de woorden bedoelde. Wat denken de kinderen dat de schrijver wil zeggen met:
 - o "Hij nam zijn hoed af, alsof hij me groette." › *Neemt papa afscheid? Kan je dat doen alsof? Waarom gebruikt de auteur 'alsof'?*
 - o "Ik keek naar de schepen die kwamen en gingen." › *De boten vaarden voorbij. Of ze komen aan in de haven, of vertrekken?*
 - o "Er was geen prinses." › *Het kan symbool staan voor een beloning na een harde strijd. Het kan symbool staan voor zoeken naar liefde en genegenheid ... Zie 'richtvragen over het verhaal'.*
 - o "Toen viel de nacht. Hij was donker en vol bange geluiden." › *Bange geluiden? Of geluiden die bang maken? Wat denken de kinderen?*
 - o "Ik denk dat ik daar helemaal alleen was, daarboven op de heuvel." › *Is het personage alleen? Wat denken de kinderen? Hij is alleen, bovenop de berg. Maar... is hij in zijn hoofd alleen? Zijn mama is er? Zijn papa (misschien)? Vrienden? Hij heeft de hoed nog? ... Wanneer voelen de kinderen zich alleen?*
 - o "Je bent gegroeid." › *Kan je op 1 nacht groeien? Kan je op andere manieren groeien dan met je lichaam? Wat denken de kinderen?*

Over de illustraties

Het boek is niet erg dik. Als de tijd het toelaat, kan je prenten in detail gaan bekijken en bespreken, om daarna algemener over de illustraties te gaan discussiëren.

- Prent 1, Papa die van de trap af komt: Wat zien de kinderen? (*Papa komt van de trap. Brede trap, donkere kleuren, hoed op ...*)
 - o Hoe ervaren de kinderen de prent? Eerder blij, droef, opgewekt ... en waarom? (*droef, triest. Gebruik van donkere kleuren. De streepjes die gebruikt worden als ogen en mond lijken droef?*)
- Prent 2, Papa's hoed voor mij: Wat zien de kinderen? (*Een hand die de hoed op 'mijn' hoofd zet. De prent is blauw gekleurd onderaan, donkerder bovenaan. Het lijkt alsof het licht van "papa" komt.*)

- Hoe kijkt het hoofdpersonage? Wat is de mimiek? *(De ogen zijn rondjes. Er is geen pupil. Het lijkt een beetje leeg voor mij. Droevig?)*
- Prent 4, boten, vissen en water: Wat zien de kinderen? *(vissen, boten, een visser, water, planten)*
 - Wat is boven en onder het water? *Het lijkt erop dat de boten in het water varen, als je ziet dat bovenaan de pagina er nog boten zijn en er nog huizen staan.*
- Prent 6, vechten met beren en wolven: Wat gebeurt er op de prent? *(We zien het personage met een zwaard zwaaien. Er zijn ook dieren die springen naar het personage.)*
 - Waarom zou de tekenaar de dieren 'over elkaar' getekend hebben? Er zijn precies beren met wolven in? *(Het begrip perspectief zal nog niet op maat van de kinderen zijn. Gebruik de woorden 'voor' en 'achter'. Illustreer misschien met kinderen zo te zetten.)*
- Prent 7, de draak in het hoofd: Wat zien de kinderen hier? *Het personage vecht met een draak, in het eigen hoofd!*
 - Wat zou dat betekenen? In je hoofd met een draak vechten? Wat denken de kinderen? *(Het kan zijn dat het gaat om iets dat niet leuk is, waar je niet aan wil denken en dus tegen vecht? Of dat het gaat om een nachtmerrie? ...)*
- Prent 9: onzichtbare monsters in het donker. Zien de kinderen de monsters? Horen ze de geluiden? Hoe komt het dat ze dat niet zien? *(Het is heel donker.)* Hoe heeft de tekenaar dat gedaan? *(Met veel zwarte verf de hele prent donker gemaakt.)*
- Prent 11: terug naar huis. Vergelijk deze prent met prent 5. Wat zijn de verschillen? *(Het personage loopt de andere kant op, terug naar huis dus. Er is geen donkere maar lichtere kleur op prent 11. Geel, groen ...)*
 - Wat zouden de kleuren betekenen? *(Dat het ochtend is? Want ... Is dat de zon, die opkomt achter de gebouwen?)*
- Prent 12: Mama. Wie zien ze op de tekening? *(Mama en het hoofdpersonage.)* Ook heel wat zaken tussen de twee, in kleur. *(zie prent 12 bij 'tijdens het lezen')*

Besprek nu de prenten in het algemeen. Wat vinden ze van de tekening(en) (probeer de woorden mooi of lelijk te vermijden)? Laat de kinderen nadenken wat ze van de tekening of delen van de prenten vinden. Het helpt om hen te laten omschrijven wat ze zien.

- Wat vinden de kinderen eigenlijk van de illustraties? Vinden de kinderen dat de stijl bij het verhaal past? Waarom wel? Waarom niet?
 - Welke kleuren zien ze vooral terugkomen? *(Zwart, blauw, groen, geel... eerder donkere kleuren. Behalve de laatste details)/*
 - Hoeveel details zien ze in de tekeningen? *(Het is eerder minder gedetailleerd.)*
 - Vergelijk deze minimalistische stijl eens met die van 'Mag je Haaien Aaien'?
- Hoe heeft de tekenaar (of schilder), volgens de kinderen, de prenten gemaakt? Welke technieken zou hij hebben gebruikt? *Hij gebruikt de volledige pagina, werkte precies met waterverf en dikke penselen (voor de achtergrond). Hij tekende de contouren met een zwarte lijn (inkt of stift).* Spreekt deze stijl hen aan? De tekening met de beren en wolven is een beetje anders dan de andere. Was hen dat opgevallen?

Het water en de verf van Paul Verrept

Dit boek kan heel sterk in het hoofd van de kinderen kruipen. Voor de verwerking wordt daarom een eerder eenzijdige opdracht voorgesteld.

Materiaal:

- Waterverf
- Water en bekken
- Penselen
- Papier
- Stiften en potloden
- Doeken (voor op te ruimen indien nodig), tafels die tegen waterverf kunnen of plastic/papier voor eronder te leggen

Opdracht

- Stap 1 Maak de ruimte klaar voor het schilderen: bedek de tafels (of kies voor afwasbare tafels).
- Stap 2 Vraag de kinderen om penselen te nemen, waterverf te nemen en hun potjes met water te vullen.
- Stap 3 Laat ze elk een (groot) papier nemen.
- Stap 4 Laat ze een nog eens kijken in het boek om een idee te krijgen van hoe Paul Verrept het aanpakt.
- Stap 5 Daag ze uit om hun eigen prent te schilderen.
 - a. Heb je weinig tijd? Vraag dan eerst om een tekening te maken met stift of potlood. Ga er dan over met heel lichte verf (dus goed aangelengd met water). Laat dan drogen.
 - b. Heb je meer tijd? Laat ze eerst schilderen om dan te drogen. Laat ze daarna iets tekenen over hun schilderij.
- Stap 6 Als alles droog is, heb je een mooi museum om door te wandelen. Laat kinderen vertellen wat in hun resultaat goed lijkt op dat van Paul Verrept, en wat minder.

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren. Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.